

Hekimlerimiz gelecek için ne öngörüyor?

Aykut Göker

Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi'nin Haziran sonunda Ankara'da yapılan 50. Büyük Kongresi'nin ikinci günü özel bir oturuma ayrılmıştı. Konu, “**2000-2020 Sürecinde Nasıl Bir Dünya, Türkiye, Sağlık, Tıp Ortamı Öngörülebilir?**” idi. Böylece Konsey, ülkemizin geleceği üzerinde söz ve karar sahibi olmadığımız kanısının giderek yaygınlaştığı bir zamanda, bunun tam tersi bir arayışa, kendi geleceğimizi kendi ellerimize alma arayışına, tıp alanında kapıyı açtı. 2020 yılında bizi nasıl bir dünya bekliyor; öyle bir dünyada Türkiye nerede olmalı; Türkiye'nin arzu edilen yerde olabilmesi için **ülkenin hekimleri sağlık alanıyla ilgili olarak neler öngörmeli** ve öngörülenlere erişilebilmesi için bugünden alınması gereken önlemler neler olmalı; özel oturumda bunlar tartışıldı.

Böylesi bir gelecek öngörüsünde, yarınlarımızı kurmak için kullanabileceğimiz başlıca araçlardan biri olan ‘**teknoloji**’nin gündeme gelmesi doğaldı ve bu bağlamda tıp ve ilaç teknolojisinin geleceği farklı açılardan ele alındı. Belki de bütün teknoloji alanları içerisinde, tıp teknolojisi gibi, insanlığın önüne bu denli geniş imkânlar açan ama kötüye kullanılırsa o ölçüde de ciddi sorunlar yaratacak başka bir teknoloji alanı yoktur. Nedir bu imkânlar? Bazı ülkelerin 2000-2020 sürecini kapsayan öngörülerinden birkaç örnek verelim:

- Kanserojenik mutasyon ve kanser metastaz mekanizmalarının bilimsel olarak açıklanması; metastaza karşı etkin yöntemlerin geliştirilmesi;
- Kötü huylu tümörlerin ilaçlara karşı olan direncini kıracak tekniklerin ve bu tür tümörlere karşı gen tedavisinin yaygın olarak kullanılması;
- Kanser için biyolojik ve immünolojik tedavinin etkin olarak kullanılması;
- Kandan virüsleri elimine etmeye yarayan tekniklerin yaygın olarak kullanılması;
- Alzheimer tip senil demansın kaynağının bilimsel olarak açıklanması ve Alzheimer hastalığını önleyici etkin yöntemler geliştirilmesi;
- Alerjik hastalıkların tedavisinin mümkün hâle gelmesi;
- Bireysel yaşlanma mekanizmasının açıklanması;
- Kendi hücrelerinin çoğaltılması yoluyla organları rejenere etmeyi mümkün kılacak teknolojinin olgunlaştırılması ve klinik uygulamaya geçilmesi;
- Bütünüyle yapay, insan vücuduna nakledilebilir böbrek geliştirilmesi;
- İnsan hücre ve dokuları katılarak üretilen yapay organların (pankreas, böbrek, karaciğer vb.) kullanılması;
- Kök hücre çoğalmasına katkıda bulunan faktörlerin tamamen anlaşılması ve test tüplerinde kök hücre çoğaltma pratiğinin ve bu hücreleri tedavi amacıyla kullanmanın yaygınlaştırılması.

Bu imkânlara karşılık sorunlar da gündemde; buna da birkaç örnek verelim:

- İnsan klonlama ya da genetik olarak modifiye edilmiş organizmalarla ilgili öjenik ya da etik sorunlar, hatalar, tıbbi problemler;
- Hâlen başlıca kaynağı insan embriyosu olan kök hücrelerinin doku mühendisliği için kullanılmasıyla ilgili sorunlar;
- Genetik profil kayıtlarıyla ilgili sorunlar; örneğin, DNA profillerine ilişkin ulusal ölçekteki polis kayıtlarının ya da herhangi bir kişinin, genetik predispozisyonlarına dayalı olarak işe alınmaması ya da sigortalanmamasının yaratacağı sorunlar;

- Genetik olarak modifiye edilmiş organizmaların yaratacağı çevresel sorunlar, vb.

Bu sorunlara rağmen, gözükten o ki, tıptaki ilerlemeler sürecektir ve bizim insanlarımız da, bu baş döndürücü değişimden, olumlu ya da olumsuz yönde, ama mutlaka etkileneceklerdir. Bu durumda Türkiye, pek çok alanda olduğu gibi tıpta da, iyi ya da kötü, başkaları ne bulmuşsa onu kullanan pasif bir izleyici olarak mı kalacaktır; yoksa yapacağı bilimsel araştırmalar ve teknolojik geliştirmelerle bu sürece fiilen katılan, hâttâ süreci, Türkiye'nin insanlarının ve bütün insanlığın yararı açısından yönlendirmeye çalışan etkin bir unsur mu olacaktır? İkinci yolu seçerse bunu nasıl başaracaktır? Bu zor sorulara yanıt bulma sorumluluğunu duyan ve buna yönelik bir öngörü sürecini başlatan Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi'ni içtenlikle kutluyorum.

agoker@ttgv.org.tr

CBT, 25 Ağustos 2001.

|